

Marta Czerwieniec-Ivasyk

Uniwersytet w Siedlcach

ORCID: 0000-0002-3713-5254

Archiwum Józefa Kaczanowskiego w zasobie Archiwum Historycznego w Kijowie

W Królestwie Polskim pierwszy urząd ds. administrowania sprawami szlacheckimi powstał w 1817 r. na mocy postanowienia cara Aleksandra Romanowa. Senat Królestwa corocznie wyznaczał deputację, której zadaniem było utrzymywanie ksiąg nobilitacji oraz ustalenie nowych herbów dla starających się o dołączenie do stanu szlacheckiego lub uzyskanie tytułu honorowego. W 1832 r., po zakończeniu powstania listopadowego, nastąpiło wydanie Statutu Organicznego, który miał ostatecznie powiązać Królestwo Polskie z Cesarstwem Rosyjskim, likwidując jego odrębność i kasując niezależne urzędy. Dodatkowo, aby ujednoczyć status szlachectwa Polaków i Rosjan, a de facto osłabić ich rolę w kontynuacji tradycji patriotycznych, dokonano reformy szlachectwa Królestwa Polskiego. „Prawo o szlachectwie”, wydane ukazem carskim w 1836 r., zobowiązało polską szlachtę do potwierdzenia swojego szlachectwa w nowo utworzonej Heroldii Królestwa Polskiego. Nowa ustawa miała zarówno „przywrócić szlachcie rodowej należne prawa”, jak i pozwolić nowym osobom, zasłużonym w służbie wojskowej bądź w pracy w administracji publicznej na nabycie szlachectwa osobistego lub dziedzicznego. Szlachectwo osobiste mogło być przyznane przy mianowaniu na stopień oficerski służby w wojsku carskim bądź dla urzędników od klasy X wzwyż lub wedle specjalnego uznania monarchy. Szlachectwo osobiste nie wiązało się z przywilejem posiadania herbu oraz nie było dziedziczne. Drugie z nowych szlachectw – szlachectwo dziedziczne – otrzymywało się za służbę cywilną (urzędnicy od VI klasy wzwyż) lub wojskową dla Imperium. Dotychczas posiadane szlachec-

two można było potwierdzić tylko na podstawie stosownych dowodów lub uwierzytelnionych kopii dokumentów, wedle kryteriów zapisanych w „Prawie o szlachectwie” (art. 17). Jak podaje E. Sęczys:

Podstawowym dowodem stanowienia był dyplom panującego lub Konstytucje Sejmowe nadające szlachectwo lub herb, przedstawione w oryginale lub kopii wyjętej z akt Metryki Koronnej i Litewskiej, kopii lub odpisu sporządzonego z *Voluminum legum*, Dziennika Praw Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego. Za dowód szlachectwa uważano tytuł księcia, hrabiego lub barona, o ile prawa ego używania rozpatrzone były uprzednio przez b. Senat Królestwa Polskiego, a osoba legitymująca się lub jej przodek zostali wymienieni na Najwyższej Zatwierdzonej Liście z 1824 r. Dopuszczano także, jako dowody stanu dokumenty stwierdzające, że legitymujący się lub osoba, od której wywodził swoje pochodzenie, była przed r. 1795 dygnitarzem koronnym, członkiem Senatu lub Izby Poselskiej, sprawowała poselstwo przy zagranicznych dworach, była odznaczona Orderem Orła Białego lub Św. Stanisława, bądź przed r. 1775 posiadała „zupelnym prawem własności” jedną całą wieś. W tym ostatnim przypadku dowodem był wyjęty z ksiąg grodzkich i ziemskich lub Metryki Koronnej akt kupna wsi bądź jej sprzedaży, cesji, darowizny, intromisji, dekret zjazdowy, akt działów familijnych, a nawet późniejszy wyciąg z hipoteki pruskiej, o ile uwierzytelniał wcześniejsze posiadanie¹.

Instytucja Heroldii Królestwa Polskiego została utworzona w czerwcu 1836 r. i działała jako urząd przy Radzie Stanu. Zastąpiła ona istniejący przez kilka lat Tymczasowy Komitet do Rozpoznawania Szlachectwa, a całość dokumentacji Komitetu została przejęta przez Heroldię. Jako instytucja miała prerogatywy umożliwiające zarówno stwierdzenie braku podstaw do przyznania szlachectwa, jak i uznanie przedstawionych dokumentów za wiarygodne. Akceptacja dokumentacji skutkowałą przedłożeniem „stosownych projektów” do Ogólnego Zgromadzenia Rady Stanu. Heroldia zajmowała się rozpatrzeniem dokumentacji potwierdzającej szlachectwo, jak również wydawała świadectwa i dyplomy zatwierdzające nobilitację oraz sporządzała i aktualizowała księgi szlachty Królestwa Polskiego.

W 1841 r. zniesiono instytucję Rady Stanu Królestwa Polskiego, w związku z czym kierowniczą rolę wobec Heroldii przejęło nowo ustanowione Ogólne Zebranie Warszawskich Departamentów Rządzącego Se-

¹ *Szlachta wylegitymowana w Królestwie Polskim w latach 1836–1861*, red. E. Sęczys, Warszawa 2007, s. IX-X.

natu. Pod Wydział Stały Heroldii zaczęły podlegać deputacje szlacheckie, które przejęły rolę obsługi petentów. Utworzone zostały w każdej guberni, posiadały własne kancelarie, do których wpływały wnioski zainteresowanych, ubiegających się o weryfikację posiadanych dokumentów nobilitacyjnych bądź o przyznanie szlachectwa osobistego i dziedzicznego nadania.

W 1851 r. została wydana „Krótka wiadomość o dowodach szlachectwa i sposobie rozpoznawania tychże w Królestwie Polskim”. Była to swoista instrukcja ułatwiająca gromadzenie właściwych dokumentów, potrzebnych do zatwierdzenia posiadanego wcześniej szlachectwa. Oprócz wspomnianych wcześniej informacji zawarte tam były również wskazówki, w jaki sposób dzieci osób nobilitowanych mogą starać się o potwierdzenie szlachectwa dla siebie z racji szlachectwa rodziców i przodków. W punkcie IV przeczytać można było, iż

Aby dzieci szlachcica wylegitymowanego przywilejów szlachectwa używać mogły, winny być przede wszystkim zapisane do ksiąg genealogicznych szlachty właściwej guberni. Zapisanie do ksiąg takich następuje w skutek prośby do Deputacyi zanesionej przez ojca lub matkę, albo na żądanie samychże dzieci, jeśli rodzice nie żyją lub dopełnienia tej formalności zaniedbują. Do prośb o zapisanie w księgi genealogiczne załączają się następujące dowody:

1. Świadcstwo przyznanego szlachectwa przez Heroldyę udzielone, które bądź za pośrednictwem właściwej Deputacyi Szlacheckiej, bądź wprost z Heroldyi wylegitymowanemu doręczone zostało, albo przynajmniej powołanie onego z daty i numeru.
2. Akt zawartego małżeństwa między osobą wylegitymowaną a matką dzieci do ksiąg genealogicznych zapisać się mających.
3. Akt urodzenia każdego z dzieci, które do tychże ksiąg wniesione być mają.
4. Dowody pomocnicze tak jak przy legitymacji szlachectwa, to jest dowód poddaństwa i obecności w kraju oraz dowód niezostawiania w przypadkach utraty szlachectwa².

² Krótka wiadomość o dowodach szlachectwa i sposobie rozpoznawania tychże w Królestwie Polskim (wyciąg z tekstu ujednoliczonego z 1851 r., uwzględniającego poprawki z 9.12.1839 i 5.01.1848) – VII. O Legitymacji dzieci szlacheckich. <https://www.nienaltowski.net/Wywod%20Szlachectwa.htm> (dostęp: 25.08.2023).

Zgromadziwszy powyższe dokumenty, zweryfikowani przedstawiciele rodzin szlacheckich wnioskowali przez daną deputację do Heroldii o dopisanie swych dzieci do „gubernialnych ksiąg genealogicznych”³.

W maju 1861 r. na mocy ukazu carskiego została zlikwidowana instytucja Heroldii Królestwa Polskiego wraz z podlegającymi jej urzędami gubernialnymi marszałków szlachty oraz deputacjami szlacheckimi. Jak podaje T. Demidowicz w artykule poświęconym reformie szlachectwa:

Wbrew zamierzeniom zaborcy przewidywana pierwotnie na okres 2 lat, trwała 12-krotnie dłużej. Wbrew zamiarom zaborcy, zamiast planowanej 6-tysięcznej grupy szlachty zalegalizowała prawnie w Królestwie Polskim grupę 14-krotnie większą. Pochłonęła znaczne środki finansowe. Przyjąć należy, że wyzwoliła ponadto ponadklasowy element solidarności i więź moralną oraz poczucie narodowe w tej grupie społecznej⁴.

Prawie 18 tys. osób otrzymało potwierdzenie nobilitacji, natomiast nowych nadań szlachectwa było zaledwie 747. Nie wszystkie rodziny skorzystały z potwierdzenia dawnej nobilitacji, choć pozytywna weryfikacja szlachectwa pozwalała na różne korzyści niedostępne innym grupom społecznym. Potwierdzenie pochodzenia umożliwiało dostęp do szkół średnich i wyższych w Cesarstwie Rosyjskim, skrócenie służby wojskowej i możliwością awansów oficerskich. W razie spraw sądowych szlachcice nie byli zakuwani w kajdany ani też poddawani karom cielesnym. Ułatwienia przyznane nobilitowanym były na tyle atrakcyjne, iż dopuszczano się fałszerstw celem potwierdzenia szlachectwa. Jak pisze E. Sęczysz:

Rachuby na korzyści płynące z posiadania szlachectwa udowodnił, jak i emocjonalny stosunek do klejnotu szlacheckiego decydowały o podejmowaniu żmudnych i kosztownych zabiegów w celu jego potwierdzenia. W staraniach tych nie tylko uzurpatorzy, ale i część autentycznej szlachty, z braku odpowiednich dokumentów, uciekali się do fałszerstw. Za sprawą dobrze opłaconych pośredników i archiwistów przedstawiano Heroldii dokumenty, w których w zależności od potrzeb zmieniano nazwisko, datę lub z cząstkowej robiono całą wieś⁵.

³ *Szlachta wylegitymowana w Królestwie Polskim...*, s. XI.

⁴ T. Demidowicz, *Reforma szlachectwa w Królestwie Polskim w latach 1836-1861*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 62, 2010, z. 2, s. 170.

⁵ *Szlachta wylegitymowana w Królestwie Polskim...*, s. XIX.

W związku z dużym zapotrzebowaniem na dokumentację powstawało wiele biur poszukiwawczych i na zlecenie układających genealogie pententów. Jedno z nich prowadził Józef Kaczanowski. Rodzina Kaczanowskich pochodziła z ziemi pińskiej, jednakże ojciec Józefa, Roch Jacek Kaczanowski, urodził się już w Bielsku Podlaskim w 1775 r. Ożenił się około 1798 r. z Praksedą Imszenikówną, córką kleszczelowskiego burmistrza. W metrykach urodzeń (dziesięcioro potomstwa) wzmiankowany był kilkakrotnie, jako „głowa miasta Bielska”⁶. Józef Maciej Kazimierz Kaczanowski urodził się w Bielsku Podlaskim w 1802 r. (akt nr 18⁷), gimnazjum skończył w Białymstoku, następnie ukończył wydział prawny Uniwersytetu Wileńskiego⁸. Pierwszą pracę podjął jako adiunkt sekretariatu Stanu Królestwa Polskiego w 1822 r. W 1824 r. pracował jako nauczyciel szkół warszawskich, określany jako posiadający nieprzeciętne zdolności pedagogiczne⁹. W 1826 r. w Sochaczewie poślubił Izabelę Wężycką, z którą miał dwóch synów.

Około 1833 r. wraz z Janem Glüksbergiem założył Księgarnię Szkół Publicznych przy ul. Miodowej w Warszawie. Rok później, ze swoim wspólnikiem i jego bratankiem, zaczęli wydawać czasopismo „Magazyn Powszechny” (wyd. do 1844 r.). W 1835 r. wspólnicy utworzyli pierwsze w Warszawie Biuro Informacyjne i Komisowe, które przyjmowało ogłoszenia prasowe, prenumeratę gazet, jak również sprzedawało książki. Biuro wydawało katalog posiadanych przez siebie książek, jak również prowadziło szerszą działalność wydawniczą. Nakładem J. Kaczanowskiego wyszły m.in. *Pieśni Ludu Białochrobatów, Mazurów...* K. W. Wójcickiego¹⁰ oraz *Kalendarz Domy i Gospodarski na rok zwyczajny 1837*¹¹. W latach 1837-1841 publikowane były również „Kalendarzyki informacyjne”, które, aktualizowane co roku, informowały o dacie opłaty skarbowej, świętach ruchomych, taryfie dóbr poszczególnych guberni, jak i podawały spis ulic warszawskich. Kaczanowski, jako dobry ekonomista, wprowadził także promocję swoich usług, ubierając kurierów w czapki z blachą reklamującą jego biuro. Założył i prowadził również „salę licytacyjną” oraz próbował swych sił w nieruchomościach, co jednak nie przyniosło mu spodziewanych sukcesów.

⁶ E. Borowski, *Autor pamiętnika mieszczanina bielskiego „Łyki i kottuny”* [w:] *Studia Teologiczne* T. 9, 1991, s. 275-291, s. 280.

⁷ Fundacja im. I. Kapicy, <https://genpod.projektpodlasie.pl/> (dostęp 25.08.2023).

⁸ „Gazeta Warszawska” 40, 1865, s. 2.

⁹ H. Podbielski, *Kaczanowski Józef (1802-1865)* [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 11, z. 4, Wrocław 1965, s. 366.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ J. Skrzypkowska, *Polskie kalendarze XIX-wieczne w zbiorach Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy - Biblioteki Głównej* [w:] *Prace Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy* nr 13, Warszawa 1998, s. 102.

Widząc zapotrzebowanie na usługi poszukiwawcze, Józef Kaczanowski zaczął oferować pozyskiwanie dokumentacji potrzebnej do legitymacji szlacheckich. Doświadczenie swego ojca w gromadzeniu materiałów koniecznych do potwierdzenia nobilitacji zapewne przekonało go o zapotrzebowaniu na podobne usługi. Roch Kaczanowski, pochodzący z ziemi pińskiej, wybrał się w tamte strony celem zgłębienia dziejów własnej rodziny. Usłyszał wtedy, iż:

(...) trudno objaśnić, bo my to wiemy o tych tylko, co na miejscu mieszkają, i o ich dziadach i pradziadach, bo widzisz waćpan, że cała izba, to prawie wszyscy szlachta tegoż nazwiska, ale o tych, co dawno w świat wyszli, nic nie wiemy, bo od nas dużo ludzi rozłazi się po świecie i bardzo do prawdy podobne, że i przodek waćpana stąd wyszedł do województwa witebskiego¹².

W poszukiwaniach wspomniana była konieczna pomoc pisarza, który „spisał wszelkie wiadomości podane, kazał zaliczyć fundusik na poszukiwania”¹³. Następnie, „przy pomocy grosiwa”, deputacja białoruska przyznała szlachectwo Kaczanowskiemu. O kosztach wspomina również jeden z tomów zachowanych materiałów. Na podstawie przejranej dokumentacji R. Strus na swej stronie rodzinnej genealogii podsumowuje koszty zlecenia poszukiwań prowadzonych przez Biuro Informacyjne J. Kaczanowskiego w XIX-wiecznej Warszawie:

Z zachowanej w księdze karty rozliczeń z klientami, dla liczby kolejnych 40 klientów, którzy łącznie zapłacili 39.250 rubli srebrnych, można przyjąć średni koszt usługi na poziomie 1000 rubli za osobę. Koszty pojedynczych osób z tej grupy zawarte były w przedziale 100-4000 rubli i zapewne zależały od nakładu pracy związanej z odnalezieniem dokumentów¹⁴.

W latach 1845-1855 „dwie pary spodni, dwie koszule i para butów kosztowały około 4 ruble, dobre ubranie około 8,5 rubla”¹⁵. W latach 70. XIX w. archiwista zarabiał od 350 do 400 rubli miesięcznie, mniej zarabiał tylko

¹² K. Bartoszewicz, „Łyki” i „Kottuny”. *Pamiętnik mieszczanina podlaskiego (1790-1816)*, Kraków 1911, s. 127.

¹³ *Ibidem*, s. 128.

¹⁴ R. Strus, *Strusowie w Archiwum Kaczanowskiego*, <https://strus.org/strusowie-w-archiwum-kaczanowskiego/> (dostęp 28.08.2023).

¹⁵ J. Śmiałowski, *Płace i zarobki pozarolnicze chłopów w Królestwie Polskim (1831-1864)*, „Przełęcz Historyczny” 64/2, 1973, s. 319.

szeregowy policjant, natomiast zarobki osób z wykształceniem wyższym kształtowały się zazwyczaj od 800 rubli wwyż¹⁶. Po odliczeniu kosztów czynszu i rachunków, na życie pozostawała około połowa kwoty. Wedle szacunków R. Strusa „średnia cena Biura Informacyjnego równa była półrocznemu wynagrodzeniu dyrektora siedleckiego gimnazjum”, który to zarabiał w 1878 r. 2 tys. rubli rocznie.

Józef Kaczanowski zmarł w Warszawie 9 lutego 1865¹⁷ r. i został pochowany na cmentarzu powązkowskim¹⁸. Żona przeżyła go o ponad 30 lat i w 1898 r. spoczęła w tym samym grobie. Jeden z synów zmarł w niemowlęctwie, drugi zaś zrobił karierę jako inżynier i urzędnik Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej.

Starania o przyznanie bądź potwierdzenie szlachectwa w Królestwie Polskim spotykały się z ogromnymi trudnościami. Część przedstawicieli rodów, które pochodziły spoza Królestwa, miały problemy z przedstawieniem kompletu dokumentów. Dodatkowo urzędnicy Heroldii „czepiali się najdrobniejszych nawet szczegółów, czysto formalnych, niebywale utrudniając tym możliwość samej legitymacji”¹⁹. Na zlecenie zainteresowanych zgromadzenia potrzebnych materiałów podejmował się m.in. Józef Kaczanowski przeprowadzając konieczne kwerendy archiwalne. Petenci starający się o udowodnienie wyvodu szlacheckiego przed Heroldią Królestwa Polskiego czasami przeinaczali fakty na swoją korzyść. Nierzadko dochodziło do przypisywania sobie cudzych protoplastów, podawania obcych herbów czy fałszowania dokumentów. XIX-wieczny historyk Kazimierz Bartoszewicz, który wydał pamiętniki Rocha Kaczanowskiego, komentował starania o pozyskanie szlachectwa następująco:

Nie zaprzeczając jego szlachectwu²⁰, widzimy jednak, jak łatwo przychodziło „przy pomocy grosiwa” znaleźć sobie szlacheckich przodków. Stąd to owe żarty, jakich sobie dawniej nie żalowano z „legitymowanej szlachty”. (...) Zdarzało się na odwrót, że rody, rzeczywiście stare, ufne w niczym niepodejrzane swe szlachectwo, nie starały się

¹⁶ A. Chwalba, *Imperium korupcji. Korupcja w Rosji i Królestwie Polskim w latach 1861-1917*, Kraków 2001, s. 221.

¹⁷ „Kurier Warszawski”, piątek 10.02.1865, s. 1.

¹⁸ Grobowiec J. Kaczanowskiego na Starych Powązkach nie zachował się do naszych czasów, prawdopodobnie został zniszczony podczas II wojny światowej. Grób syna Władysława znajduje się w kw. 4-1-5/6, pochowany został w grobie rodzinnym swej żony, https://cmentarze.um.warszawa.pl/pomnik.aspx?pom_id=551 (dostęp 27.08.2023).

¹⁹ T. Lenczewski, *Legitymacje szlacheckie w Królestwie Polskim*, <http://tomaszlenczewski.pl/teksty/genealogia-2/legitymacje-przed-hkp/> (dostęp: 29.08.2023).

²⁰ Staraniom Rocha Kaczanowskiego h. Ostoja.

o legitymację, przez co potomków swoich nieraz narażały na niedogodności i poważne szkody. (...) Tak, więc skutek legitymacji dużo narodziło się nowej szlachty, a ubyłoby nieco prawdziwej. W spisach urzędowych rosyjskich często spotykać się zdarza uwagę przy nazwisku: „ze szlachty rodowej lecz nielegitymowanej”²¹.

Józef Kaczanowski jest przez współczesnych badaczy również posądzany o fałszowanie dokumentacji na poczet legitymacji szlacheckiej swoich klientów, niemniej każda z prowadzonych przez niego spraw wymagałaby ponownych studiów genealogicznych, aby udowodnić lub zaprzeczyć fikcyjnemu tworzeniu faktów. Jak podaje T. Lenczewski w swoim tekście o legitymacjach:

Takich legitymacji z fikcyjnymi przodkami, herbami, z fałszowanymi ad hoc dokumentami było mnóstwo, co dla dzisiejszego badacza – heraldyka stanowi jedną z największych trudności przy określaniu rzeczywistego pochodzenia wielu rodzin i ich związków genealogicznych²².

Nie weryfikując tymczasem rzetelności działań J. Kaczanowskiego, nie można zapomnieć jednak o jego wspaniałej spuściznie. Na poczet prowadzonych przez siebie poszukiwań genealogicznych nabył on wiele potrzebnej dokumentacji, w tym „Herbarz” Ignacego Kapicy w 1835 r.²³, „Teki” Wielądka oraz inne materiały genealogiczne. W swym archiwum zgromadził dużą kolekcję dokumentów, w tym Rezolucje Heroldii Królestwa Polskiego, spisy szlachty wg Duńczewskiego i Kuropatnickiego, akta ziemskie różnych guberni, kwerendy genealogiczne i nobilitacyjne oraz rozmaite wypisy²⁴ i oryginalne dyplomata.

Po śmierci Kaczanowskiego wdowa podzieliła i sprzedała całe archiwum męża dwóm osobom, jak podaje dr T. Jaszczółt, Zygmuntowi hr Pusłowskiemu oraz Włodzimierzowi hr Broel-Plater²⁵. Z kolei w innym źródle dowiedzieć się można, iż nabywcą większości kolekcji był hr Kossakowski

²¹ K. Bartoszewicz, „Łyki” i „Koftuny”..., s. 128-129.

²² T. Lenczewski, *Legitymacje szlacheckie w Królestwie Polskim*, <http://tomaszlenczewski.pl/teksty/genealogia-2/legitymacje-przed-hkp/> (dostęp: 28.08.2023).

²³ M. Małczuk, *Zbiór Ignacego Kapicy Milewskiego – „Kapicjana”, „Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi”* 5, 2011, s. 229-244.

²⁴ Spis tomów J. Kaczanowskiego w aneksie.

²⁵ T. Lenczewski, *Polskie Towarzystwo Heraldyczne – sesja naukowa 25 maja 2018 r.*, <https://ornatowski.com/wiadomosci/polskie-towarzystwo-heraldyczne-sesja-naukowa-25-maja-2018-r/> (dostęp: 28.08.2023).

z Wojtkuszek²⁶. Istnieje jednak duże prawdopodobieństwo, iż Archiwum Józefa Kaczanowskiego znajdujące się w zasobie Archiwum Historycznego w Kijowie trafiło tam z kolekcji Włodzimierza hr Broel-Plater. Otóż, w 1857 roku nabył on dobra Wiśniowiec, leżące na Wołyniu. Przeniósł tam archiwum i bibliotekę z rodzinnego majątku w Dąbrowicy, łącząc je z ogromną biblioteką wiśniowiecką w jeden zespół. W 1865 bądź w niedługim czasie później kupił część kolekcji J. Kaczanowskiego, które prawdopodobnie trafiły do Wiśniowca. Majątek wraz z częścią wyposażenia został sprzedany na drodze licytacji już w 1876 r²⁷. Nowym nabywcą był kupiec Iwan Tolli z Kijowa, za którego sprawą część kolekcji archiwum J. Kaczanowskiego, znajdującego się w posiadaniu W. hr Broel-Platera, mogła trafić do Kijowa.

Obecnie wskazuje się pięć miejsc, w jakich przechowywane są części olbrzymiej kolekcji dokumentów Józefa Kaczanowskiego, a są to:

- a) Państwowe Archiwum Historyczne Ukrainy w Kijowie (CDIAK);
- b) Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu²⁸;
- c) Archiwum Narodowe w Krakowie – posiadające materiały ze zbioru Z. Glogera;
- d) Biblioteka Uniwersytetu Jagiellońskiego – zespół: Archiwum Pułkowskich²⁹;
- e) Archiwum Główne Akt Dawnych, posiadające materiały z „Herbarza” Wielądka, rewindykowane z ZSRR w 1958 r.

Wspomina się również o możliwych pozostałościach zbioru w zasobach archiwów wileńskich, ze względu na dawnych właścicieli ich spuścizny. Jak i kiedy większa część kolekcji Józefa Kaczanowskiego trafiła do Kijowa, dotychczas nie zostało ustalone. Pierwsi polscy badacze zapoznali się z tymi zasobami już kilkanaście lat temu, jednakże informacja o istnieniu tak ciekawego zbioru nie przedostała się do publicznej wiadomości. W 2020 r. jeden z genealogów, Marcin Stręciwilk-Kowal, zeskanował całą Kolekcję J. Kaczanowskiego znajdującą się w zasobach Archiwum Historycznego w Kijowie³⁰. Operacja ta była możliwa dzięki zorganizowanej przez niego zbiórce finansowej ułatwiającej zakup właściwego sprzętu

²⁶ M. Stręciwilk-Kowal, *Archiwum Kaczanowskiego – zbiórka na digitalizację niesamowitego zbioru*, <https://moremaiorum.pl/archiwum-kaczanowskiego-zbiorka-na-digitalizacje-niesamowitego-zbioru/> (dostęp: 28.08.2023).

²⁷ S. Konarski, *Platerowie*, s. 144-145, <https://www.stowbial.pl/pk/plater.pdf> (dostęp 11.05.2024).

²⁸ J. Lubierska, *Akta Heroldii Królestwa Polskiego w zasobie Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu*, „*Varia Genealogica*” 3, 2019, s. 87-91.

²⁹ Biblioteka Uniwersytetu Jagiellońskiego, sygn. BJ Przyb. 728-729/99.

³⁰ CDIAK, Fond 966, Колекція документів Департаменту Герольдії Царства Польського.

i przeprowadzenie wszystkich prac. Sfotografowanych zostało około 100 tys. dokumentów, a prace nad tym zespołem trwały kilka miesięcy. Kolekcja liczy 187 jednostek archiwalnych. Kilka sygnatur nie zostało udostępnionych do korzystania ze względu na zły stan zachowania. Pozostałe materiały zostały zdigitalizowane i opisane przez M. Stręciwilk-Kowala (spis w aneksie).

Odkrycie i udostępnienie Kolekcji Józefa Kaczanowskiego pozwoliło na zapoznanie się z materiałami Heroldii, jak i zespołów akt ziemskich pochodzących z historii kilku stuleci Królestwa Polskiego, z których duża część spłonęła w Powstaniu Warszawskim. Dzięki zachowanym, obecnie bezcennym, materiałom można zajrzeć do dokumentacji nieznanych dotychczas akt miejskich i ziemskich, sumariuszy, oblat, jak i zbiorów dokumentów oraz korespondencji z różnych gubernialnych deputacji szlacheckich.

W związku z udostępnieniem szerokiemu gronu odbiorców zeskanowanych dokumentów z Kolekcji Józefa Kaczanowskiego, dostępnych obecnie w wolnym dostępie online³¹, wiele rodzin przeprowadziło już weryfikację swoich genealogii w oparciu zarówno o dane Heroldii Królestwa Polskiego, jak i materiały i notatki Józefa Kaczanowskiego. Wśród rodzin, które wnikliwie przeanalizowały dokumenty, wymienić można m.in. Jamiołkowskich³², Strusów³³ czy Polkowskich³⁴.

³¹ <https://drive.google.com/drive/folders/18CHDIIOEmm8KA2dut09kccuY3ouxiTh8?u-sp=sharing> (dostęp: 28.08.2023).

³² J. A. Jamiołkowski, *Genealogia Jamiołkowskich*, <http://pbc.biaman.pl/Content/57086/PDF/Jamio%C5%82ki%20Genealogia%20Jamio%C5%82kowskich.pdf> (dostęp: 28.08.2023).

³³ R. Strus, *Strusowie w Archiwum Kaczanowskiego*, <https://strus.org/strusowie-w-archiwum-kaczanowskiego/> (dostęp: 28.08.2023).

³⁴ M. A. Markowski, *Potomkowie Antoniego Polkowskiego*, <https://www.kimonibyli.pl/potomkowie-antoniego-polkowskiego/> (dostęp: 28.08.2023).

Aneks

Kolekcja Dokumentów Departamentu Heroldii Królestwa Polskiego³⁵

Sygn.	Opis (tytuł wg Inwentarza Kaczanowskiego)
966-1-1	Tom 220: Rezolucje Heroldii, t. 1
966-1-2	Tom 222: Rezolucje Heroldii, t. 3
966-1-3	Tom 223: Rezolucje Heroldii, t. 4?
966-1-4	Tom 221: Rezolucje Heroldii, t. 2
966-1-5	Tom 224: Rezolucje Heroldii, t. 5 nowy
966-1-6	Tom ???: Rezolucje Heroldii z roku 1855
966-1-7	Tom 225: Rezolucje Heroldii, t. 6 nowy
966-1-8	Tom 45: zbiory ad hoc z Voluminum Legum z r. 1648 i 1764, spis urzędników z Kalendarzyka z 1783 r.
966-1-9	Tom 110: Sumariusz akt obejmujący wypis Szlachty Kurlandzkiej, Inflanckiej, dawnych Książąt, nadania herbów i parafii. Wykaz w znacznej części Łomżyńskim.
966-1-10	Tom 49: Zbiór Akt Płockich, zbiór historycznych licznych familii z Wielądka, oddzielnie pochodzących.
966-1-11	Tom 134: Sumariusz Akt rozmaitych, Sumariusz Elekcyi z r. 1764.
966-1-12	Tom 18: Genealogie zebrane staraniem Wielądka. Część historyczna Familii przez Wielądka traktowanych.
966-1-13	Tom 35: Spis Alfabetyczny Kwerendy z Metryk Koronnych.
966-1-14	Tom 169: Kwerendy.
966-1-15	Tom 199: Nowy poszyt Kwerend w zeszłym i bieżącym roku dopełniony.
966-1-16	Tom 20: Genealogie zebrane staraniem Wielądka. Część historyczna Familii przez Wielądka traktowanych.
966-1-17	Tom???: Genealogie zebrane staraniem Wielądka. Część historyczna Familii przez Wielądka traktowanych.
966-1-18	Tom 21: Genealogie zebrane staraniem Wielądka. Część historyczna Familii przez Wielądka traktowanych.
966-1-19	Tom 96. Kwerendy różne, Spisy z Ksiąg Majestatycznych Galicyjskich i Lubelskich od A do G. Spis Akt Radomskich i Lubelskich, reszta zaginęła.

³⁵ M. Kował, *Kolekcja dokumentów Departamentu Heroldii KP 1534-1862, znana, jako Archiwum J. Kaczanowskiego*, Kijów 2020.

966-1-20	Tom 196: Notatki dopełnione w Archiwum Głównym przy poszukiwaniu akt.
966-1-21	Tom 176: Zbiór Genealogii rozmaitych z Heroldii.
966-1-22	
966-1-23	Tom 126, 129: Skorowidz Tom 130: Skorowidz Akt Łęczyckich i Skorowidz niektórych Akt z Archiwum Heroldyi.
966-1-24	Tom 52: Genealogie rozmaite spisem objęte.
966-1-25	Tom ???: Genealogie zebrane staraniem Wielądka. Część historyczna Familii przez Wielądka traktowanych.
966-1-26	
966-1-27	Tom 16: Genealogie zebrane staraniem Wielądka. Część historyczna Familii przez Wielądka traktowanych.
966-1-28	Tom 17: Genealogie zebrane staraniem Wielądka. Część historyczna Familii przez Wielądka traktowanych.
966-1-29	Tom 23: Genealogie zebrane staraniem Wielądka. Część historyczna Familii przez Wielądka traktowanych.
966-1-30	Tom 131: Kwerendy rozmaite.
966-1-31	
966-1-32	Tom 32: Zbiór Dokumentów Zebranych przez Wielądka za Dowód do Legitymacji posłużyć mogących. (3.) Spis Hrabiów Baronów i Książąt. (4.) Spis Akt już podanych lub utwierdzonych przez Heroldię. (5.) Spis Alfabetyczny z Kwerendy po różnych Aktach. (6.) Starożytne ślady Szlachectwa przez ???nackiego. (7.) Spis Akt Kwerendowanych w Drohiczyźnie.
966-1-32a	Tom 114: Sumariusz Tomów 54, 55, 70, 77, 83, 92, 94, 112, 113 i 190. Akta Kowalskie z Sumariuszem Cz:I oraz Sumariusz Akt Czerskich Tom: 54, 55, 56, 57. Tom 67
966-1-33	Tom 159.
966-1-34	Tom 73: Spis Szlachty podług Duńczewskiego i Kuropatnickiego, gdzie się głównie, która familia gnieździ.
966-1-35	Tom 42: Spis Alfabetyczny Szlachty przyznanej przez Heroldię.
966-1-36	Tom 38: Skorowidz Akt 1. Kaliskich 2. Wieluńskich 3. Ostrzeszowskich 4. Nowokorczyńskich 5. Siewierskich 6. Kieleckich 7. Część Radziejowskich i 8. Część Ciechanowskich, <i>Eductio Nobilitatis</i> z Trybunału Lubelskiego, (a) Akt Dawnych (b) z Akt Lwowskich (c) z Akt Grodu Warszawskiego i (d) Spis całej Szlachty Guberni Wileńskiej.
966-1-37	Tom 172: Zbiór Akt i Metryk tak w nowych jak i dawnych wyciągach.

966-1-38	
966-1-39	
966-1-40	Tom 161: Wypisy Akt Dawnych.
966-1-41	Tom 145: Wyciągi dawne po większej części Łuckie i Chełmskie.
966-1-42	
966-1-43	Tom 166: Sumariusz Metryk, Sumariusz z Akt Łęczyckich i rozma- itości.
966-1-44	
966-1-45	Tom 120: Kwerendy Alfabetyczne ułożone.
966-1-46	Tom 121: Kwerendy Alfabetyczne ułożone.
966-1-47	
966-1-48	Tom 83: Sumariusz z akt Drohickich.
966-1-49	Tom 147: Wyciągi Łuckie i Chełmskie.
966-1-50	Tom 71: Zbiory ekstraktów starożytnych.
966-1-51	Tom 135: Zbiory akt szczególnych galicyjskich.
966-1-52	Tom 165: Notaty z akt łomżyńskich oraz kwerendy.
966-1-53	Tom 183: Sumariusz części akt łuckich.
966-1-54	Tom 14: Genealogie zebrane staraniem Wielądka. Część historyczna Familii przez Wielądka traktowanych.
966-1-55	
966-1-56	Tom 15: Genealogie zebrane staraniem Wielądka. Część historyczna Familii przez Wielądka traktowanych.
966-1-57	Tom 140: Kwerendy i stare akta.
966-1-58	Tom 181: Kwerendy rozmaite.
966-1-59	Tom 154: Kwerendy, genealogie i wypisy z akt Drohickich.
966-1-60	Tom 153: Kwerendy z Sumariusza.
966-1-61	Tom 152: Kwerendy i wypisy z akt warszawskich.
966-1-62	Tom 151: Wyciągi dawne metrykalne.
966-1-63	Tom 182: Wypisy metryk i akt w nowym wypisie.
966-1-64	Tom 163: Wyciągi nowe akt zagranicznych.
966-1-64a	
966-1-65	
966-1-66	Tom 80: Zbiór akt w nowych ekstraktach wyjętych.
966-1-67	Tom 195: Zbiory rozmaitych ekstraktów akt dawnych i nowych.
966-1-68	Tom 84: Kwerendy różne.
966-1-69	Tom 173: Zbiór akt w dawnych wyciągach.
966-1-70	Tom 150: Kwerendy nobilitacyjne i wyciągi z ksiąg majestatycznych galicyjskich.

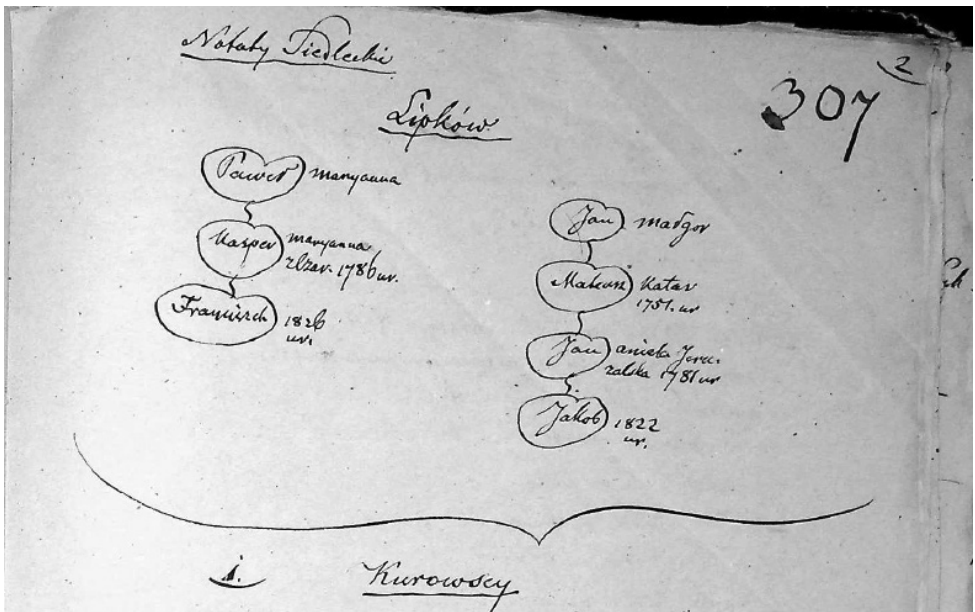
966-1-71	
966-1-72	Tom 185: Spis zbioru akt i metryk w nowym i dawnym wypisie.
966-1-73	Tom 111: Akta rozmaite, dawne akta małżeństw w brańskiej i drohickiej ziemi.
966-1-74	Tom 31: Zbiór Dokumentów Zebranych przez Wielądka za Dowód do Legitymacji posłużyć mogących. Indeks i Sumariusz dokumentów i notat dotyczących szlachty Polskiej przez Wojciecha Wincentego na Wielądkach Wielądka zebranych, rok 1802, Litery T, U, W, Z.
966-1-75	Tom 171: Zbiór akt w nowych wyciągach.
966-1-76	Tom 148: Wyciągi dawne i nowe.
966-1-77	Tom 48: Specyfikacje legitymacji wykończonych.
966-1-78	Tom 122: Wyciągi rozmaite nowe.
966-1-79	Tom 90: Specyfikacje Akt złożonych w Heroldii.
966-1-80	Tom 91: Specyfikacje Akt złożonych w Heroldii.
966-1-81	Tom 89: Specyfikacje Akt złożonych w Heroldii.
966-1-82	Tom 207: Specyfikacje Dowodów składanych do Heroldii, t. 2
966-1-83	Tom 206: Specyfikacje Dowodów składanych do Heroldii, t. 1
966-1-84	Tom 209: Specyfikacje Dowodów składanych do Heroldii, t. 3 dodatkowy
966-1-85	
966-1-86	Tom 168: Kwerendy i mały Sumariusz Metryk w Parafii Panny Maryi w Warszawie
966-1-87	Tom 210: Specyfikacje Dowodów składanych do Heroldii, t. 10 dodatkowy
966-1-88	Tom 208: Specyfikacje Dowodów składanych do Heroldii, t. 2 nowy
966-1-89	Tom 211: Specyfikacje Dowodów składanych do Heroldii, t. 12 księga dodatkowa
966-1-90	Tom 212: Specyfikacje Dowodów składanych do Heroldii, t. 13 nowy, specyfikacje 7
966-1-91	Tom 213: Specyfikacje Dowodów składanych do Heroldii, t. 14, specyfikacje 8
966-1-92	Tom 214: Specyfikacje Dowodów składanych do Heroldii, t. 15
966-1-93	Tom 215: Specyfikacje Dowodów składanych do Heroldii, t. 16
966-1-94	Tom 216: Specyfikacje Dowodów składanych do Heroldii, t. 17
966-1-95	Tom 175: Sumariusz Wielądka wszystkich Tomów. Sumariusz tomu 49
966-1-96	Tom 40: Sumariusz z Oblat Łuków, Stężyckich i Liwskich jako też z kwerend szczegółowych w Archiwum Warszawskim i Płockim.

966-1-97	Tom 33: Spis Akt: z Sigilt, z Kwerend z Archiwum Głównego i z Wielądka.
966-1-98	Tom 101: Sumariusz Akt Wąsowskich.
966-1-99	Tom 104: Sumariusz Akt Kolneńskich.
966-1-100	Tom 98: Sumariusz Akt Łomżyńskich.
966-1-101	Tom 105: Sumariusz Akt Radziłowskich, Ostrowskich i Kolneńskich.
966-1-102	Tom 97: Sumariusz Akt Łomżyńskich.
966-1-103	Tom: 100: Sumariusz Akt Wiskich.
966-1-104	Tom 108: Sumariusz Akt Zambrowskich.
966-1-105	Tom 61: Akta Stężyckie sum vide Tom 40 tylko z niektórych Oblat i Urzędów.
966-1-106	Tom 146: Wyciągi łuckie i chełmskie.
966-1-107	Tom 103: Sumariusz Akt Wiskich.
966-1-108	Tom 102: Sumariusz Akt Wąsowskich.
966-1-109	Tom 107: Sumariusz Akt Zambrowskich.
966-1-110	Tom 106: Sumariusz Akt Zambrowskich.
966-1-111	Tom 99: Sumariusz Akt Łomżyńskich.
966-1-112	Tom 54: Zbiór uczyniony nowo do części 1 i 2 znajduje się oddzielny Sumariusz do części 3 pod Nr Tomu 74.
966-1-113	Tom 60: Akta Łukowskie sum vide Tom 37 i 40 tylko z niektórych Oblat i Urzędów.
966-1-114	Tom 72: Urzędy, Suffragia, Volum. Legum, Sumariusz Rowski, Sumariusz z Archiwum Głównego, i Sumariusze z rozmaitych Archiwów.
966-1-115	Tom 44: Zbiór Akt (a) Prużańskich, (b) Krzemienieckich, (c) Skorowidz Łucki. Zbiór Akt (a) Mińskich, (b) Oszmiańskich (c) Pińskich (d) Słomińskich (e) Nowogródzkich (f) Kijowskich (g) Żytomirskich, (h) Zaryczewskich, (i) Krajeńskich, (k) Brzeskich, (l) Wileńskich (m) Brzeskich, (n) Drohickich.
966-1-116	Tom 180: Zbiór Akt w dawnych wypisach.
966-1-117	Tom 138: Kwerendy Płockie i Sumariusze z Akt Korczyńskich.
966-1-118	Tom 29: Zbiór Dokumentów Zebranych przez Wielądka za Dowód do Legitymacji posłużyć mogących. 1. Zbiory z Korespondencji z Archiwami. 2. Zbiory z Deputacji Guberniów Wołyńskiej, Białostockiej, Kijowskiej, Wileńskiej, Mińskiej, Grodzieńskiej i Podolskiej tudzież z Nobilitacji Siewierskiej.
966-1-119	Tom 119: Wyciągi starożytne.

966-1-120	Tom 64: Akta Łęczyckie.
966-1-121	Tom 53: Akta Czerskie i Rawskie, z których część jest.
966-1-122	Tom 65: Akta Lubelskie.
966-1-123	Tom 62: Akta Liwskie sum vide Tom 40 tylko z niektórych Oblat i Urzędów.
966-1-124	Tom 59: Sumariusz częścią przy Tom 59 a częścią przy Tom 38.
966-1-125	Tom 141: Kwerendy łomżyńskie z Sumariuszem.
966-1-126	Tom 46: Kwerendy z archiwum i sigillaty, zbiór K.
966-1-127	Tom 77: Sumariusz Akt Słuckich, całości z Metryk Koronnych z Oblat Lwowskich dotyczący familii??? Z Oblat Poznań, Radom Kalis Czerskich, Płock z Lubel. Urzędów Wypis Urzędów z 56 i 8 Tomu Volumina i rozmaite Kwerendy.
966-1-128	Tom 81: Zbiór Akt w nowych ekstraktach wyjętych.
966-1-129	Tom 94: Sumariusz z tom 87 i kwerendy do 87.
966-1-130	Tom 126: Sumariusz Akt Kanclerskich, Wypis Urzędów z Kalendarzyka Politycznego z r. 1788. Wypis posiadaczy Starostw i Wójtostw z r. 1771. Sumariusz Radomski, Wypis Nobilitacji dawnych i rozmaite zbiorki.
966-1-131	Tom 142: Kwerendy rozmaite.
966-1-132	Tom 76: Zbiór metryk w dawnych i nowych wyciągach.
966-1-133	Tom 144: Kwerendy i genealogie.
966-1-134	Tom 58: Akta Kaliskie, Wieluńskie i Ostrzeszowskie.
966-1-135	Tom 178: Zbiór akt nowych w wypisach z sumariuszem.
966-1-136	Tom 47: Zbiór Akt Dawnych Lubelskich, Lwowskich Kamieńczykowskich i Edukacji Nobilitates tak z Lubelsko Trybunalskich, jako i Warszawskich Sumariusz vide Tom 37
966-1-137	Tom 92: Sumariusz Akt Liwskich i innych z Siedlec.
966-1-138	Tom 36: Spis metryk do tomu 176 i 1?
966-1-139	Tom 95: Zbiór metryk podług raportu księży.
966-1-140	Tom 79: Zbiory metryk, nadesłanych z Podlaskiego i z Radomskiego (szczególnie).
966-1-141	<i>Brak takiego tomu w Inwentarzu Kaczanowskiego – Wyciągi Starożytne?</i>
966-1-142	Tom 177: Wyciągi metryk tak i w nowych, jak i dawnych wypisach z sumariuszem.
966-1-143	Tom 158: Zbiór metryk w nowych wyciągach.
966-1-144	Tom 190: Wyciągi starożytne i nowe akt rozmaitych podług spisów.
966-1-145	Tom 188: Wyciągi akt, metryki i genealogie.
966-1-146	Tom 191: Zbiór akt w wypisach nowych, jako też i metryk.

966-1-147	Tom 194: Zbiory oryginalnych dyplomatów i innych akt w wypożyczalniach.
966-1-148	Tom 1: Akta w kopiach – Dokumenty Radziwiłłów (ze zbiorów Wielądka).
966-1-149	Tom 170: Sumariusz Akt Piotrkowskich.
966-1-150	Tom 55: Zbiór uczyniony nowo do części 1 i 2 znajduje się oddzielny Sumariusz do części 3 pod nr Tomu 74.
966-1-151	Tom 132: Wyciągi starożytne.
966-1-152	Tom 56: Zbiór uczyniony nowo do części 1 i 2 znajduje się oddzielny Sumariusz do części 3 pod nr Tomu 74.
966-1-153	Tom 51: Zbiory Akt i Notat różnych i część z Dawnych Akt Płockich, Czernskich i Kwerend po Aktach różnych (sumariusz Tom 53).
966-1-154	Tom 57: Zbiór uczyniony nowo do części 1 i 2 znajduje się oddzielny Sumariusz do części 3 pod nr Tomu 74.
966-1-155	Tom 112: Zbiór akt dawnych.
966-1-156	Tom 179: Spisy Akt należące od W. Dzierżanowskiego bądź w Płocku bądź w Łomży.
966-1-157	
966-1-158	Tom 127: Sumariusz tomu 122 oraz kwerendy.
966-1-159	
966-1-160	Tom 157: Zbiór nowych rozmaitych wyciągów.
966-1-161	Tom 137: Kwerendy z Sumariuszem.
966-1-162	Tom 24: Zbiór Dokumentów Zebranych przez Wielądka za Dowód do Legitymacji posłużyć mogących. Indeks i Sumariusz dokumentów i notat dotyczących szlachty Polskiej przez Wojciecha Wincenckiego na Wielądkach Wielądka zebranych, rok 1802, Litery A, B
966-1-163	Tom 26: Zbiór Dokumentów Zebranych przez Wielądka za Dowód do Legitymacji posłużyć mogących. Indeks i Sumariusz dokumentów i notat dotyczących szlachty Polskiej przez Wojciecha Wincenckiego na Wielądkach Wielądka zebranych, rok 1802, Litery G, H, I.
966-1-164	Tom 27: Zbiór Dokumentów Zebranych przez Wielądka za Dowód do Legitymacji posłużyć mogących. Indeks i Sumariusz dokumentów i notat dotyczących szlachty Polskiej przez Wojciecha Wincenckiego na Wielądkach Wielądka zebranych, rok 1802, Litera K.
966-1-165	Tom 28: Zbiór Dokumentów Zebranych przez Wielądka za Dowód do Legitymacji posłużyć mogących. Indeks i Sumariusz dokumentów i notat dotyczących szlachty Polskiej przez Wojciecha Wincenckiego na Wielądkach Wielądka zebranych, rok 1802, Litery L, Ł, M.

966-1-166	Tom 30?: Zbiór Dokumentów Zebranych przez Wielądka za Dowód do Legitymacji posłużyć mogących. Indeks i Sumariusz dokumentów i notat dotyczących szlachty Polskiej przez Wojciecha Wincentego na Wielądkach Wielądka zebranych, rok 1802, Litery R, S.
966-1-167	Tom 25: Zbiór Dokumentów Zebranych przez Wielądka za Dowód do Legitymacji posłużyć mogących. Indeks i Sumariusz dokumentów i notat dotyczących szlachty Polskiej przez Wojciecha Wincentego na Wielądkach Wielądka zebranych, rok 1802, Litery C, D, E, F.
966-1-168	Tom 139: Wyciągi nowe z Sumariuszem.
966-1-169	Tom ???: Księga Rodosłowna Szlachty Guberni Podolskiej z roku 1817? Litery „D”, „E”, „F”, „G”.
966-1-170	Tom 50: Notaty nowe obejmujące różne kwerendy i zbiór sumaryczny akt z Radomia.
966-1-171	Tom 192: Kwerendy do interesów bieżących uskutecznione 1857.
966-1-172	Tom 43: Kwerenda dla Tegobarskich w Krakowie Zbiór Akt Łomżyńskich, Sandomierskich Radomskich i Opoczyńskich vide Tom 38 Nowokorczyńskich, Siewierskich Kieleckich, Ciechanowskich i Radziejowskich.
966-1-173	Tom 93: Kwerendy rozmaite.
966-1-174	Tom 125: Sumariusze z Wielądka tomów 106, 115, 117, 119.
966-1-175	Tom 115: Sumariusze tomów 101, 102, 106, 107, 108.
966-1-176	Tom 82: Spis urzędów i akt główny z Tomów Wielądka wyjęty.
966-1-177	Tom 63: Akta Łęczyckie.
966-1-178	Tom 123: Sumariusz tomów 97, 98, 99, 104.
966-1-179	Tom 78: Notaty rozmaite Sumariusz z Akt Archiwów Mazowieckich, to jest Rawskie i Sochaczewskie. Wypis z Ksiąg Podymnego z Podlaskiej Guberni i Akta Radomskie metryk Petersburskich.
966-1-180	Tom 124: Sumariusze tomów 100, 103, 105, 109, 110, 111.
966-1-181	Tom 37: Skorowidz akt Lubelskich, Radziejowskich i Łukowskich.
966-1-182	Tom 67: Akta Kowalskie z Sumariuszem Cz:I oraz Sumariuszem Akt Czerskich tom 54, 55, 56, 57.
966-1-183	Tom 85: Sigillaty.
966-1-184	Tom 184: Sumariusz Akt Petersburskich, Kaliskich i Siedleckich.

Il. 1. Wycinek – Notaty Siedleckie, CDIAK, sygn. 966-1-184, s. 307.

Rejestr Urodzonych w Parafii Wsola, obwodzie Radomskim, Guberni Sandomierskiej, których metryki mogą być potrzebne do wyvodu szlachectwa.

№	Nazwisko ojca	Imię syna	Wiek syna	Nazwisko matki	Wiek matki
	Naruszka	Osoba obywatelska	1722	Naruszka	Osoba obywatelska
10.	Gołobiewski	Konstanty	1722	Gołobiewska	Anna
11.	Gołobiewski	Stanisław	1723	Gołobiewska	Anna
14.	Trzeciński	Jan	1726	Trzecińska	Anna
3.	Trzeciński	Jan	1733	Trzecińska	Anna
1.	Trzeciński	Jan	1734	Trzecińska	Anna
1.	Trzeciński	Jan	1740	Trzecińska	Anna
8.	Trzeciński	Jan	1743	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1753	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1754	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1757	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1759	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1762	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1763	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1765	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1766	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1768	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1769	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1770	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1771	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1772	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1773	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1774	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1775	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1776	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1777	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1778	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1779	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1780	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1781	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1782	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1783	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1784	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1785	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1786	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1787	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1788	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1789	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1790	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1791	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1792	Trzecińska	Anna
	Trzeciński	Jan	1793	Trzecińska	Anna

II. 2. Rejestr urodzonych w Parafii Wsola, obwodzie Radomskim, Guberni Sandomierskiej, których metryki mogą być potrzebne do wyvodu szlachectwa, CDIAK, sygn. 966-1-140, s. 146.

Il. 3. Wypis z Ksiąg Szlacheckich Gubernii Litewskiej Wileńskiej Wywodu Familii Urodzonych Zawadzkich, CDIAK, sygn. 966-1-17, s. 136.

Streszczenie

Józef Kaczanowski był XIX-wiecznym pośrednikiem pomiędzy petentami próbującymi potwierdzić swoje szlachectwo a Heroldią Królestwa Polskiego. Z wykształcenia był prawnikiem, żył i pracował w Warszawie od lat 30. XIX wieku. W trakcie swojej działalności zajmował się m.in. kwerendami archiwalnymi i genealogicznymi na zlecenia swojej rozlicznej klienteli. Pozyskane materiały służyły do potwierdzania bądź uzyskiwania szlachectwa potwierdzonego prawnie przez Heroldię KP. Na zasób dokumentacji pozostawanej po działalności Kaczanowskiego składają się materiały rozproszone w wielu archiwach. Największa kolekcja zapisów, notatek genealogicznych, streszczeń wywodów i odpisów oryginalnych akt znajduje się w zasobach archiwum historycznego w Kijowie. W zasobie tym znalazły się także rękopiśmienne herbarze, które Kaczanowski zakupił jeszcze podczas pracy, takie jak m.in. herbarz Wielądka. Kolekcja dokumentów jest obecnie dostępna dla badaczy i stanowi jeden z najcenniejszych zbiorów archiwalnych w polskiej genealogii.

SŁOWA KLUCZOWE: archiwum, genealogia, Heroldia Królestwa Polskiego, Józef Kaczanowski

Summary

Józef Kaczanowski was a nineteenth-century intermediary between petitioners trying to confirm his nobility and the heraldry of the Kingdom of Poland. He was a lawyer by profession, lived and worked in Warsaw from the 1830s. During his activity, he dealt with, among others archival and genealogical queries on the orders of their numerous clientele. The obtained materials were used to confirm or obtain nobility legally confirmed by the heraldry of KP. The documentation of the remaining Kaczanowski activity consists of materials dispersed in many archives. The largest collection of notes, genealogical notes, summaries of arguments and original copies of the files are in the resources of the Historical Archives in Kiev. This resource also included manuscript arms, which Kaczanowski bought during work, such as A great tea. The collection of documents is currently available to researchers and is one of the most valuable archival collections in Polish genealogy.

KEY WORDS: archive, genealogy, Heraldry of the Kingdom of Poland, Józef Kaczanowski

Bibliografia

Źródła

Biblioteka Uniwersytetu Jagiellońskiego

- Archiwum Pusłowskich, sygn. sygn. BJ Przyb. 728-729/99.

Państwowe Archiwum Historyczne Ukrainy w Kijowie

- Fond 966, opis 1.

Źródła drukowane

Bartoszewicz K., „Łyki” i „Kottuny”. *Pamiętnik mieszczanina podlaskiego (1790-1816)*, Kraków 1911.

Prasa

„Gazeta Warszawska” nr 40, 1865, s. 2.

„Kurier Warszawski”, dn. 10.02.1865, s. 1.

Literatura

Borowski E., *Autor pamiętnika mieszczanina bielskiego „Łyki i kottuny*, „Studia Teologiczne” 9, 1991, s. 275-291.

Chwalba A., *Imperium korupcji. Korupcja w Rosji i Królestwie Polskim w latach 1861-1917*, Kraków 2001.

Demidowicz T., *Reforma szlachestwa w Królestwie Polskim w latach 1836-1861*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 62, 2010, z. 2.

Jamiołkowski J. A., *Genealogia Jamiołkowskich*, <http://pbc.biaman.pl/Content/57086/PDF/Jamio%20Genealogia%20Jamio%20kowskich.pdf> (dostęp: 28.08.2023).

Konarski S., *Platerowie*, <https://www.stowbial.pl/pk/plater.pdf> (dostęp 11.05.2024).

Lenczewski T., *Legitymacje szlacheckie w Królestwie Polskim*, <http://tomaszlenczewski.pl/teksty/genealogia-2/legitymacje-przed-hkp/> (dostęp: 28.08.2023).

Lenczewski, *Polskie Towarzystwo Heraldyczne – sesja naukowa 25 maja 2018 r.*, <https://ornatowski.com/wiadomosci/polskie-towarzystwo-heraldyczne-sesja-naukowa-25-maja-2018-r/> (dostęp: 28.08.2023).

Lubińska J., *Akta Heroldii Królestwa Polskiego w zasobie Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu*, „Varia Genealogica” 3, 2019, s. 87-91.

Mańczuk M., *Zbiór Ignacego Kapicy Milewskiego – „Kapicjana”, „Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi”* 5, 2011, s. 229-244.

Markowski M. A., *Potomkowie Antoniego Polkowskiego*, <https://www.kimonibyli.pl/potomkowie-antoniego-polkowskiego/> (dostęp: 28.08.2023).

Podbielski H., *Kaczanowski Józef (1802-1865)* [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 11, z. 4, Wrocław 1965.

Skrzypkowska J., *Polskie kalendarze XIX-wieczne w zbiorach Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy – Biblioteki Głównej* [w:] *Prace Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy nr 13*, Warszawa 1998.

Stręciwilk-Kowal M., <https://moremaiorum.pl/archiwum-kaczanowskiego-zbiorka-na-digitalizacje-niesamowitego-zbioru/> (dostęp: 28.08.2023).

Szlachta wylegitymowana w Królestwie Polskim w latach 1836-1861, red. E. Sęczysz,

Warszawa 2007, s. XIX.

Strus R., *Strusowie w Archiwum Kaczanowskiego*, <https://strus.org/strusowie-w-archiwum-kaczanowskiego/> (dostęp: 28.08.2023).

Śmiałowski J., *Plące i zarobki pozarolnicze chłopów w Królestwie Polskim (1831-1864)*, „Przegląd Historyczny” 64/2, 1973, s. 303-323.

Strony internetowe

Baza danych cm. Stare Powązki w Warszawie, zawierająca dane z inwentaryzacji z lat 2009-2019, https://cmentarze.um.warszawa.pl/pomnik.aspx?pom_id=551 (dostęp: 27.08.2023).

Dysk Google, udostępniona zdigitalizowana kolekcja archiwum J. Kaczanowskiego <https://drive.google.com/drive/folders/18CHDIIOEmm8KA2dut09kccuY-3ouxTh8?usp=sharing> (dostęp: 28.08.2023).

Fundacja I. Kapica, <https://genpod.projektpodlasie.pl/> (dostęp: 25.08.2023).

Krótką wiadomość o dowodach szlachectwa i sposobie rozpoznawania tychże w Królestwie Polskim (wyciąg z tekstu ujednoliconego z 1851 r., uwzględniającego poprawki z 9.12.1839 i 5.01.1848) – VII. O Legitymacyi dzieci szlacheckich. <https://www.nienaltowski.net/Wywod%20Szlachectwa.htm> (dostęp: 25.08.2023).